

PROJEKT

Załącznik do uchwały
Rady Miasta Opolą
z dnia.....

**Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
w Mieście Opolu na lata 2021 - 2025**

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Ogólne założenia	4
III. Adresaci programu	7
IV. Diagnoza	7
1. Dane demograficzne dotyczące osób niepełnosprawnych	7
2. Działania miasta Opola w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej osób niepełnosprawnych oraz w zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	15
Rehabilitacja społeczna	15
Rehabilitacja zawodowa	16
Pozostałe działania na rzecz osób niepełnosprawnych finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane przez miasto Opole	17
V. Analiza SWOT	19
VI. Cele operacyjne i zadania do realizacji	22
VII. Zasady funkcjonowania Programu i ewaluacja	26
VIII. Realizatorzy programu	27
IX. Źródło finansowania	27
X. Podsumowanie	28

I. Wprowadzenie

Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Opolu na lata 2021 – 2025 jest otwartym dokumentem służącym realizacji polityki społecznej Miasta Opolu ukierunkowanym na pomoc osobom, które w wyniku różnego typu niepełnosprawności doświadczają ograniczeń w samodzielnym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych. Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Opolu i ich rodzin oraz instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się w mieście Opolu problematyką niepełnosprawności.

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych określa, iż: „(...) osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi (...)”.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczoną definicję, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, wymagające wieloaspektowego systemu wsparcia, stwarzającego osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom możliwość skorzystania z efektywnej pomocy, wypracowania warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej i społecznej oraz wypracowania form pomocy, w pełni zindywidualizowanych i dostosowanych do aktualnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawności zazwyczaj nie można usunąć, zlikwidować czy pozbyć się. Skutki niepełnosprawności można jednak w znacznym stopniu ograniczyć, złagodzić lub wyeliminować. Nowoczesne rozumienie rehabilitacji osób niepełnosprawnych zakłada jak najpełniejszą współpracę pomiędzy instytucjami i grupami odpowiedzialnymi za wielopłaszczyznowy proces rehabilitacji. Bardzo ważne jest również włączenie w ten proces środowisk samych osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność jest nie tylko rezultatem uszkodzenia ciała lub choroby, ale także wynikiem barier społecznych, fizycznych i ekonomicznych, które osoby niepełnosprawne napotykają w swoim środowisku.

Podjęmowane działania będą nastawione na wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, a także na przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych i zjawisku ich wykluczenia społecznego. Zamierzeniem władz Miasta Opolu jest coraz większa integracja społeczna wszystkich mieszkańców Opolu bez względu na ich wiek, sprawność fizyczną i sytuację ekonomiczną. Włączenie osób z niepełnosprawnością do pełnego

uczestnictwa w życiu społecznym oraz pełna otwartość i akceptacja społeczna odmienności związanej z niepełnosprawnością i starością. Zatem Program stanowi także wezwanie do wspólnych działań na rzecz realizacji wizji równych szans i praw dla osób z niepełnosprawnościami na równi z innymi osobami.

Zakłada się otwarty charakter programu, co oznacza, że może on być uzupełniany o nowe zadania, w ramach których możliwe będzie sięganie i realizowanie projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych.

Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Opolu na lata 2020 – 2025 jest kontynuacją wcześniej realizowanych miejskich programów na rzecz osób niepełnosprawnych i stanowi odpowiedź władz Miasta Opola na potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców Opola.

II. Ogólne założenia

Polska polityka społeczna w zakresie ograniczania problemów osób niepełnosprawnych zakłada głównie aktywizację tych osób. Priorytetem działań jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Na mocy ustawy o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych działa Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, którego działania mają na celu realizację zasady równości szans niepełnosprawnych oraz tworzenie polityki ich zatrudnienia. Koordynacją polityki wobec osób niepełnosprawnych, w tym również działań PFRON zajmuje się Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, którego głównym celem/zadaniem jest monitorowanie procesów społecznych i gospodarczych dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych. Działania rządu i ustawodawstwa polskiego oraz samorządów terytorialnych na rzecz osób niepełnosprawnych zawarte są w następujących aktach prawnych i dokumentach:

Krajowe regulacje prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), która stoi w obronie praw i wolności osób niepełnosprawnych w Polsce, określa zasady z jakimi powinny kierować się władza ustawodawcza, wykonawcza i samorządy terytorialne działające na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością. Konstytucja jest podstawowym aktem prawnym regulującym prawa każdego człowieka, bez względu na płeć, rasę, wyznanie. W art. 32 określa się fundamentalne prawo do równego

traktowania oraz zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym, natomiast art. 69 zobowiązuje władze publiczne do pomocy osobom niepełnosprawnym w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

- 2) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, uchwalona 1 sierpnia 1997 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. Nr 50 poz. 475), która uznaje, iż osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego, aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.
- 3) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426, 568, 875.) opisuje szczegółowo zagadnienia związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.
- 4) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409) określa instrumenty interwencji państwa na rynku pracy.
- 5) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920).
- 6) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).
- 7) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).
- 8) Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U, z 2020 r. poz. 1062).
- 9) Ustawa z dnia 08 maja 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 848).
- 10) Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2192 ze zm.).

Wiodącym dokumentem o zasięgu międzynarodowym jest ratyfikowana w 2012 roku przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. UE. L z 2010 r. Nr 23 poz. 37), której celem jest wspieranie i ochrona wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz zapewnienie trwałego i równego korzystania z nich przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności.

Istotą niniejszego Programu jest stworzenie warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie z niepełnosprawnością indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjału intelektualnego, zdolności i możliwości celem osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

Podstawa prawna do opracowania i realizacji Programu została określona w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zawarte są w niej zadania powiatu m.in.: opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, w zakresie:

- 1) rehabilitacji społecznej,
- 2) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- 3) przestrzegania praw osób z niepełnosprawnością.

Wszystkie działania Programu skierowane są na:

- 1) ograniczanie skutków niepełnosprawności,
- 2) rozwój rehabilitacji społecznej,
- 3) wyrównanie szans w zakresie oświaty,
- 4) przeciwdziałanie skutkom bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością,
- 5) tworzenie warunków do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których osoby z niepełnosprawnością nie mogą pokonać wykorzystując możliwości i środki własne,
- 6) zapewnienie wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, nieradzących sobie w różnych sytuacjach życiowych, przez działania statutowe instytucji pomocy społecznej,
- 7) tworzenie środowiska fizycznego przyjaznego dla osób z niepełnosprawnością (usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i urbanistycznych).
- 8) stwarzanie możliwości do czynnego udziału w życiu kulturalnym, sporcie i rekreacji.

Program niniejszy jest kontynuacją realizowanego od 2016 r. Miejskiego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w mieście Opolu na lata 2016 –2020, zatwierdzonego Uchwałą Nr XVI/300/15 Rady Miasta Opola z dnia 29 października 2015 r. Wyniki działań przedstawiane w corocznych sprawozdaniach i osiągnęte w tej materii efekty upewniają o konieczności podejmowania podobnych

działań na lata następne. Należy również zaznaczyć, że realizatorzy Programu w pełni wykonali swoje zadania.

III. Adresaci Programu

Kierunki działania zostały skonstruowane w taki sposób, aby mogły objąć swoim zakresem całą zbiorowość osób niepełnosprawnych niezależnie od rodzaju dysfunkcji, stopnia niepełnosprawności oraz źródła jej powstania. Program skierowany jest zarówno do osób dorosłych jak i dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Ponadto program kieruje się także do rodzin osób niepełnosprawnych, gdyż ich zaangażowanie ma decydujące znaczenie dla rozwiązywania problemów tych osób.

IV. Diagnoza

1. Dane demograficzne dotyczące osób niepełnosprawnych

Z danych pochodzących z ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego wynika, iż w 2011 roku osoby z niepełnosprawnością stanowiły 12,2% ogółu ludności kraju.

Niezmiernie trudno jest dokładnie określić liczbę osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie Miasta Opola, ponieważ informacje o osobach niepełnosprawnych są z reguły rozproszone w różnych instytucjach, a jednocześnie mogą się ze sobą wzajemnie pokrywać. Orzecznictwo w naszym kraju realizowane jest w ramach trzech systemów, tj.:

- 1) orzecznika ZUS, określającego zdolność do pracy orzekanego (całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, całkowita niezdolność do pracy, częściowa niezdolność do pracy),
- 2) orzecznictwa w powiatowych zespołach ds. orzekania o niepełnosprawności, które określają stopień naruszenia sprawności organizmu orzekanego (stopień znaczny, umiarkowany, lekki),
- 3) orzecznictwa branżowego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, orzecznictwo resortowe, gdzie określa się całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy).

W efekcie o niepełnosprawności orzeka się w niezależnych od siebie instytucjach, które nie współpracują ze sobą z uwagi na brak rozwiązań systemowych, stąd trudności z pozyskaniem danych.

Dotychczas m.in. na potrzeby opracowania poprzedniego Programu przyjmowano dane wynikające z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Według Spisu w województwie opolskim było 103,2 tys. osób niepełnosprawnych, w tym 40.849 niepełnosprawnych biologicznie (tzn. odczuwających ograniczenie zdolności do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku) oraz 62.304 osoby z niepełnosprawnością prawną (posiadających odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony). Stanowiły one 10,2% ogólnej liczby ludności województwa opolskiego, podczas gdy w 2002 r. – 10,0%.

W kraju udział ten ukształtował się na wyższym poziomie i wyniósł odpowiednio: 12,2% i 14,3%. W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2002 r., liczba osób niepełnosprawnych zmniejszyła się w województwie opolskim o 3,6 tys., tj. o 3,4% (w kraju spadek odpowiednio: o 759,7 tys. i o 13,9%), a w mieście Opolu o 2,2 tys., tj. o 16,9%.

W okresie międzyspisowym oprócz zmian w ogólnej liczbie niepełnosprawnych zmniejszyła się istotnie zbiorowość osób niepełnosprawnych prawnie. W 2011 r. w województwie opolskim takich osób było 62,3 tys., podczas gdy w 2002 r. – 81,4 tys., co oznacza ubytek tej zbiorowości o 23,5% (w kraju spadek o 29,6%). W omawianym okresie zwiększyła się znacząco liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie – w województwie opolskim o 61,4%, do poziomu 40,8 tys. (w kraju odpowiednio: o 55,5% i 1565,6 tys.). Wśród ogólnej liczby osób niepełnosprawnych w województwie opolskim oraz w mieście Opolu w 2011 r., podobnie jak w 2002 r., dominowały kobiety. W 2011 r. niepełnosprawnych kobiet było 54,8 tys. (tj. 53,1% wszystkich niepełnosprawnych), natomiast w 2002 r. – 55,3 tys. (51,8%). W kraju kobiety stanowiły 53,9% (w 2002 r. – 52,9%). Niepełnosprawnych mężczyzn w 2011 r., podobnie jak w kraju, było mniej niż kobiet, tj. 46,9% ogólnej liczby niepełnosprawnych.

W mieście Opolu w roku 2011 na 122.439 mieszkańców przypadały 11.042 osoby niepełnosprawne, które stanowiły 9,02% populacji. Liczbę tę jednak należy traktować historycznie gdyż określenie pełnej skali występowania niepełnosprawności i związanych z tym niedogodności i problemów zarówno dla środowisk osób

niepełnosprawnych jak i ich rodzin jest bardzo trudne i skomplikowane.

Trudności w uzyskaniu pełnego spektrum danych dotyczących osób niepełnosprawnych wynikają z faktu, iż nie ma podmiotu, który w sposób kompleksowy prowadziłby bazę danych, pełen monitoring, dokonywał analiz i aktualizacji danych dotyczących osób niepełnosprawnych i ich środowisk. Działające instytucje i organizacje pozarządowe dysponują jedynie pewnymi częściowymi, niejednokrotnie zbieranymi dla własnych potrzeb. Skutkuje to brakiem rzeczywistej wiedzy o liczbie i strukturze populacji osób niepełnosprawnych na terenie miasta Opola.

Aby zobrazować możliwie aktualną skalę występowania niepełnosprawności wśród mieszkańców miasta zebrano dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu za lata 2016-2019. Analiza nie zawiera danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasy Rolniczych Ubezpieczeń Społecznych.

Powiatowy Zespół orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej. Orzeczenie Powiatowego Zespołu, poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, zawiera wskazania dotyczące w szczególności:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a, pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym.

Zespół orzeka jeden z trzech stopni niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

- **znaczny**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- **umiarkowany**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
- **lekki**, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień dla osób niepełnosprawnych m.in. w formie:

- 1) szkoleń, stażu, prac interwencyjnych, przygotowania zawodowego dorosłych, badań lekarskich lub psychologicznych, studiów podyplomowych (zarejestrowani w powiatowym urzędzie pracy jako poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu);
- 2) środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
- 3) uprawnienia do niepodejmowania pracy w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych;
- 4) dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym (dla osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności).

Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika, że na terenie miasta Opola w latach 2016-2019 wydano łącznie osobom dorosłym 4 081 orzeczeń o niepełnosprawności.

Tab. 1 Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności w latach 2016-2020 przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

L.P		Symbol	Stopień niepełnosprawności												Razem
			znaczny				umiarkowany				lekki				
Rok		2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019		
1	01-U	1	8	4	6	4	3	4	6	2	0	0	3	41	
2	02-P	3	9	22	24	86	106	118	110	19	20	29	17	563	
3	03-L	0	1	4	3	15	10	18	8	25	27	18	14	143	
4	04-O	11	12	15	16	9	8	12	5	10	4	6	6	114	
5	05-R	36	30	49	66	67	118	165	141	81	82	91	85	1011	
6	06-E	0	0	0	0	3	0	0	1	17	8	14	13	56	
7	07-S	15	45	73	94	31	60	57	76	30	23	44	26	574	
8	08-T	8	17	16	28	11	14	15	20	6	5	6	7	153	
9	09-M	13	20	26	44	26	40	50	51	14	14	10	12	320	
10	10-N	77	83	118	164	68	40	68	73	40	32	33	43	839	
11	11-I	10	7	17	30	10	22	23	24	9	17	25	32	226	
12	12-C	3	0	1	0	3	9	9	7	3	0	5	1	41	
	RAZEM	177	232	345	475	333	430	539	522	256	232	281	259	4081	

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

WYJAŚNIENIE SYMBOLI

Przyczyny niepełnosprawności:

01- **U**- upośledzenie umysłowe,

02- **P**- choroby psychiczne,

03- **L**- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04- **O**- choroby narządu wzroku,

05- **R**- upośledzenie narządu ruchu,

06- **E**- epilepsja,

07- **S**- choroby układu oddechowego i krążenia,

08- **T**- choroby układu pokarmowego,

09- **M**- choroby układu moczowo- płciowego,

10- **N**- choroby neurologiczne,

11- **I** - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,

12- **C** – całościowe zaburzenia rozwojowe

Tab. 2 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych w latach 2016-2019 z podziałem na płeć

L.P	Symbol	Podział według płci								Razem
		Kobiety				Mężczyźni				
Rok		2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	
1	01-U	4	5	3	1	3	6	5	14	41
2	02-P	49	61	70	83	59	74	99	68	563
3	03-L	24	19	21	16	16	19	19	9	143
4	04-O	18	13	20	16	12	11	13	11	114
5	05-R	93	118	167	180	91	112	138	112	1011
6	06-E	6	3	5	5	14	5	9	9	56
7	07-S	24	47	69	95	52	81	105	101	574
8	08-T	9	18	18	22	16	18	19	33	153
9	09-M	41	62	73	85	12	12	13	22	320
10	10-N	91	83	123	139	94	72	96	141	839
11	11-I	14	20	37	50	15	26	28	36	226
12	12-C	1	1	3	0	8	8	12	8	41
	RAZEM	374	450	609	692	392	444	556	564	4081

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Z danych zawartych w powyższych tabelach wynika, iż w latach 2016-2019 niepełnosprawność dotyczyła częściej kobiety tj. 52% wydanych orzeczeń. Wśród populacji najczęstszą przyczyną niepełnosprawności było: upośledzenie narządu ruchu, choroby neurologiczne, choroby układu oddechowego i krążenia. Znaczny jest również przyrost wydanych orzeczeń dot. chorób psychicznych.

Tab. 3 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych w latach 2016-2020 z podziałem na wiek wnioskodawców

L.P	Symbol	WIEK																Razem
		16-25				26-40				41-59				>60				
Rok		2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	
1	01-U	3	6	4	10	2	3	2	2	1	0	2	3	1	2	0	0	41
2	02-P	13	14	16	21	47	43	59	52	37	53	60	42	11	25	34	36	563
3	03-L	0	2	3	2	2	3	2	0	8	10	13	9	30	23	22	14	143
4	04-O	1	0	3	0	4	1	2	1	9	6	7	5	16	17	21	21	114
5	05-R	6	11	2	4	10	11	18	17	59	66	72	63	109	142	213	208	1011
6	06-E	1	0	1	2	11	4	4	6	8	3	7	5	0	1	2	1	56
7	07-S	0	1	4	0	4	5	6	9	33	29	42	25	39	93	122	162	574
8	08-T	2	1	0	1	1	3	1	4	11	10	11	12	11	22	25	38	153
9	09-M	0	0	2	1	2	5	3	12	30	30	39	36	21	39	42	58	320
10	10-N	10	6	10	9	16	13	17	17	50	38	51	58	109	98	141	196	839
11	11-I	6	8	6	14	2	6	15	12	14	15	25	19	7	17	19	41	226
12	12-C	8	9	13	7	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	41
	RAZEM	50	58	64	71	102	99	129	133	260	260	329	277	354	479	641	775	4081

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Z powyższych danych wynika, iż największą populację osób orzekanych w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności stanowią osoby w wieku powyżej 60 roku życia oraz osoby wieku 41 do 59 lat, odpowiednio 55% i 28% ogółu, jak wspomniano wyżej najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności są schorzenia/upośledzenia narządu ruchu oraz neurologiczne. Nasuwa to wniosek, iż priorytetem do realizacji w ramach systemowych rozwiązań miasta Opola na rzecz osób niepełnosprawnych jest usuwanie barier funkcjonalnych w strefie publicznej jako warunku aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Podkreślenia wymaga również fakt, że 26% wydanych orzeczeń w stosunku do osób w wieku 16-25 dotyczy chorób i zaburzeń psychicznych. Biorąc pod uwagę zapas w psychiatrii dziecięcej i młodzieży należy w szczególny sposób zadbać o profilaktykę zdrowia psychicznego mieszkańców Miasta co może przyczynić się do mniejszej liczby orzekanych przypadków w przyszłości.

Tab. 4 Orzeczenia Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności dot. osób poniżej 16 roku życia

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności	Rok/liczba orzeczeń				Razem
		2016	2017	2018	2019	
1	Upośledzenie umysłowe	3	2	1	3	9
2	Choroby psychiczne	3	10	4	11	28
3	Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	8	9	9	7	33
4	Choroby narządu wzroku	7	1	3	3	14
5	Schorzenia narządu ruchu	7	8	6	8	29
6	Epilepsja	4	3	4	4	15
7	Choroby układu oddechowego i krążenia	7	6	9	11	33
8	Choroby układu pokarmowego	3	0	1	2	6
9	Choroby układu moczowo-płciowego	9	3	1	1	14
10	Choroby neurologiczne	22	33	27	23	105
11	Inne	24	22	27	19	92
12	Całościowe zaburzenia rozwojowe	24	48	64	56	192
	RAZEM	121	145	156	148	570

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Z powyższego zestawienia wynika, że głównymi przyczynami niepełnosprawności dzieci są całościowe zaburzenia rozwojowe oraz choroby neurologiczne.

Tab. 5 Orzeczenia o niepełnosprawności wydane w latach 2016-2019 z zaznaczeniem aktywności zawodowej

wg zatrudnienia										Razem
L.P	Symbol	pracujący				niepracujący				
		2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	
1	01-U	1	0	0	3	6	11	8	12	41
2	02-P	26	38	44	31	82	97	125	120	563
3	03-L	7	5	10	8	33	33	30	17	143
4	04-O	9	1	6	2	21	23	27	25	114
5	05-R	44	52	54	44	140	178	251	248	1011
6	06-E	7	4	4	5	13	4	10	9	56
7	07-S	10	25	19	19	66	103	155	177	574
8	08-T	5	7	2	8	20	29	35	47	153
9	09-M	21	23	28	36	32	51	58	71	320
10	10-N	29	20	31	31	156	135	188	249	839
11	11-I	4	11	26	20	25	35	39	66	226
12	12-C	0	0	2	0	9	9	13	8	41
	RAZEM	163	186	226	207	603	708	939	1049	4081

Źródło: Dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu

Na podstawie danych Tab. Nr 5 widzimy, że 19% spośród osób, które uzyskały orzeczenie było zatrudnionych. Na przestrzeni lat 2016 - 2019 – liczba osób zatrudnionych z niepełnosprawnością wzrosła blisko o 27%. Natomiast 81% populacji pozostawało bez zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

W związku z tym bardzo ważnym działaniem jest dążenie do ograniczania bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych, którzy stanowią grupę ryzyka zagrożoną zjawiskiem długotrwałego bezrobocia. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych obejmuje głównie działania w celu zapewnienia im poradnictwa, doskonalenia zawodowego oraz profesjonalnego pośrednictwa pracy, szczególnie poprzez zachęcanie pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych i dostosowanie warunków pracy do możliwości tych osób. W programie zostały uwzględnione działania w zakresie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy, umożliwiające tej grupie społecznej dostęp zarówno do otwartego jak i chronionego rynku pracy oraz szeroko rozumianą integrację społeczną.

Podstawowym warunkiem utrzymania odpowiedniej kondycji społecznej osób niepełnosprawnych jest ich niezależność finansowa. Samodzielność finansowa zapewnia osobom niepełnosprawnym odpowiedni poziom rehabilitacji społecznej poprzez brak ograniczeń w pełnieniu ról społecznych ich samych oraz członków ich

rodzin. Z kolei podstawą ich zatrudnienia oraz uzyskania samodzielności finansowej jest solidne wykształcenie tych osób zwiększające szansę na zatrudnienia zarówno w warunkach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy.

2. Działania miasta Opola w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej osób niepełnosprawnych oraz w zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej (art. 7 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).

Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami polega na likwidacji barier architektonicznych, cyfrowych oraz informacyjno-komunikacyjnych, co reguluje art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Rehabilitacja społeczna.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Przez uczestnictwo w życiu społecznym rozumie się możliwość pełnienia ról społecznych oraz pokonywanie barier w szczególności psychologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, transportowych i w komunikowaniu się. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, finansowane są w głównie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Środki finansowe PFRON przekazywane są samorządowi na dany rok kalendarzowy. Wysokość środków przypadających dla miasta Opola wyliczana jest zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 roku w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1605.).

Środki przeznaczone są na dofinansowanie:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych
- usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika.

Rehabilitacja zawodowa.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobom niepełnosprawnym uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkoleń zawodowych i systemu pośrednictwa pracy.

Do osiągnięcia powyższego celu niezbędne jest:

- dokonanie oceny zdolności do pracy (przeprowadzanie badań lekarskich i psychologicznych oraz ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań),
- prowadzenie poradnictwa zawodowego,
- przygotowanie zawodowe uwzględniające perspektywy zatrudnienia,
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,

- określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

Działalność Miasta Opola poprzez podległe jednostki oraz organizacje pozarządowe polega na:

- kierowaniu na szkolenia.
- kierowaniu na studia podyplomowe.
- kierowaniu na roboty publiczne.
- kierowaniu na prace społecznie użyteczne.
- kierowaniu na staże.
- dofinansowaniu podjęcia działalności gospodarczej.
- refundacji na utworzenie miejsc pracy.
- dofinansowaniu wynagrodzenia.
- tworzeniu miejsc reintegracji społecznej i zawodowej
- prowadzeniu Warsztatów Terapii Zajęciowej
- prowadzeniu Zakładów Aktywności Zawodowej

Pozostałe działania na rzecz osób niepełnosprawnych finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane przez Miasto Opole.

Program „Aktywny Samorząd”.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Adresatami programu są osoby niepełnosprawne z terenu miasta Opola. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą: likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają podjęcie nauki na poziomie wyższym, poprzez dofinansowanie kosztów edukacji na poziomie szkoły policealnej, kolegium lub szkoły wyższej.

Program wyrównywania szans między regionami

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej poprzez:

1. przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe zapewniające dostępność do lokali mieszkalnych osób niepełnosprawnych zamieszkujących te budynki;
2. zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych urzędów, placówek edukacyjnych oraz środowiskowych domów samopomocy;
3. zatrudnienie osób niepełnosprawnych w nowotworzonych spółdzielniach socjalnych osób prawnych;
4. zwiększenie możliwości uzyskania wsparcia dla projektów gmin i powiatów oraz organizacji pozarządowych dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;
5. zmniejszenie barier transportowych, które napotykają osoby niepełnosprawne;
6. zwiększenie dostępności warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych na terenach powiatów pozbawionych tych placówek oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury warsztatów terapii zajęciowej na terenach powiatów, gdzie te placówki funkcjonują;
7. zwiększenie aktywności samorządów powiatowych w działaniach dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”

Celem programu jest zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym na skutek działania żywiołu lub wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także objęcie wsparciem samorządów powiatowych, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Dostępność to właściwość środowiska (przestrzeni fizycznej, rzeczywistości cyfrowej, systemów informacyjno-komunikacyjnych, produktów, usług), która pozwala osobom z trudnościami funkcjonalnymi (fizycznymi, poznawczymi) na korzystanie z niego na zasadzie równości z innymi. Dostępność jest dla wielu osób warunkiem prowadzenia niezależnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym kraju, społeczności lokalnej, szkoły czy miejsca pracy. Bariery funkcjonalne to brak dostępności lub utrudnienie w korzystaniu przez osobę niepełnosprawną z przestrzeni życiowej człowieka. Na tę przestrzeń życiową składa się architektura, urbanistyka, komunikowanie się, transport oraz urządzenia techniczne. Jej udostępnienie jest warunkiem integracji społecznej osób niepełnosprawnych. Innymi słowy, możliwość aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym jest uwarunkowana uprzednią likwidacją istniejących barier.

Na samorządy terytorialne każdego szczebla został nałożony ustawowy obowiązek zapewnienia przedmiotowej dostępności. Ustawa określa czasowy harmonogram działań oraz możliwe źródła finansowania.

V. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej, może być także wykorzystywana w działalności doradczej, jako technika diagnozy organizacji. Można ją stosować z powodzeniem do dowolnego przedsięwzięcia łącznie z programowaniem strategicznym. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów *strengths* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), *threats* (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu). Jej istotą jest identyfikacja czynników, które mogą wpływać na przedsięwzięcie oraz posegregowanie ich na cztery grupy, a mianowicie:

MOCNE STRONY – wewnętrzne uwarunkowania, które stanowią mocne strony Miasta, a których podtrzymywanie będzie prowadzić do dalszego rozwoju w przyszłości. Stanowią one potencjał Miasta;

SŁABE STRONY- wewnętrzne uwarunkowania, które z kolei nie wnoszą nic nowego do rozwoju Miasta, powodują jego słabszy rozwój i opóźniają podejmowanie różnych działań. Ważne aby przeciwdziałać ich szkodliwemu rozwojowi;

SZANSE – uwarunkowania zewnętrzne, są one zewnętrznymi czynnikami niezależnymi od działalności Miasta. Mają one jednak pozytywny wpływ na dalsze jego losy dlatego branie ich pod uwagę i podjęcie odpowiednich działań w kierunku ich rozwoju.

ZAGROŻENIA – uwarunkowania zewnętrzne, które jak powyższe są czynnikami niezależnymi, ale ich funkcjonowanie wpływa niekorzystnie na rozwój polityki społecznej powiatu, dlatego należy ich unikać.

Celem analizy SWOT jest określenie wewnętrznego potencjału Miasta w oparciu o słabe i mocne strony mogące mieć wpływ na podejmowane działania oraz prognoza strategii postępowania w celu minimalizacji zagrożeń, wykorzystania szans i zmian w kontekście poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych oraz zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej.

Analiza SWOT Miasta Opola w kontekście poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych oraz zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIK WEWNĘTRZNY	CZYNNIK WEWNĘTRZNY
1. Działania wspierające rozwój rynku pracy dla osób niepełnosprawnych. 2. Dobra organizacja pracy Urzędu Miasta Opola oraz jednostek organizacyjnych w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin 3. Wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych z PFRON oraz budżetu Miasta Opola. 4. Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej, aktywizacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych.	1. Ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. 2. Starzejące się społeczeństwo. 3. Niewystarczająca baza zakładów opiekuńczo-leczniczych. 4. Niewystarczająca liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego. 5. Niski poziom wykształcenia bezrobotnych osób niepełnosprawnych. 6. Brak mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych. 7. Brak podmiotów ekonomii społecznej.

5. Realizacja programów celowych PFRON. 6. Otoczenie programowe – problem niepełnosprawności ujęty w licznych dokumentach strategicznych na poziomie miasta, województwa i kraju. 7. Dobrze rozwinięta sieć organizacji pozarządowych działających na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych. 8. Doświadczona i dobrze wykwalifikowana kadra jednostek realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych. 9. Funkcjonowanie DPS, WTZ, ŚDS, ZAZ. 10. Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób niepełnosprawnych. 11. Dostępność opieki medycznej. 12. Wdrażanie i realizacja programów edukacyjnych i wychowawczych mających na celu poznanie problemów osób niepełnosprawnych. 13. Szeroki wachlarz działań realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych.	8. Bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe i edukacyjne. 9. Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności w mieście związana z niespójnym systemem orzekania. 10. Ograniczona dostępność do usług rehabilitacji leczniczej. 11. Nie w pełni dostosowana infrastruktura do potrzeb osób niepełnosprawnych. 12. Niewystarczające środki finansowe na systematyczne szkolenia kadry zajmującej się problematyką osób niepełnosprawnych.
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIK ZEWNĘTRZNY	CZYNNIK WEWNĘTRZNY
1. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania prawa osób niepełnosprawnych do pełnej integracji ze społeczeństwem oraz możliwości egzekwowania przysługujących im praw oraz wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym. 2. Dostęp do finansowania inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych z funduszy UE i innych.	1. Słabe zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych. 2. Częste zmiany przepisów dot. osób niepełnosprawnych, skomplikowane procedury, nadmierna biurokracja. 3. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych. 4. Ryzyko wzrostu liczby osób niepełnosprawnych wymagających opieki i pielęgnacji. 5. Wypalenie zawodowe kadry realizującej zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.

3. Wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami. 4. Baza lokalowa na działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. 5. Wspieranie lokalnych przedsiębiorców poprzez doradztwo, edukację. 6. Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych. 7. Realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych. 8. Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę realizującą zadania na rzecz osób niepełnosprawnych 9. Podwyższanie poziomu wykształcenia i zdobywanie nowych kwalifikacji przez osoby niepełnosprawne. 10. Likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej. 11. Tworzenie klas integracyjnych. 12. Nowe miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych.	6. Niewystarczająca liczba miejsc dla osób niepełnosprawnych. 7. Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób niepełnosprawnych. 8. Zmiana struktury społeczeństwa z wyraźnym zwiększeniem się liczby osób starszych, niepełnosprawnych przy równoczesnym wzroście emigracji ludzi młodych oraz spadku liczby urodzin. 9. Brak wystarczającej opieki lekarskiej. 10. Brak możliwości swobodnego przemieszczania się, poruszania się i komunikowania się przez osoby niepełnosprawne. 11. Konieczność ponoszenia kosztów związanych z zatrudnieniem nowych pracowników do realizacji dodatkowych zadań.
--	--

VI. Cele operacyjne i zadania do realizacji

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń podczas realizacji poprzedniego Programu oraz po uwzględnieniu uwag realizatorów, a także wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych przyjmuje się następujące Cele działań:

Cel 1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie właściwego, postrzegania powszechnego problemu niepełnosprawności.

Zadania:

- 1) zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez miasto Opole poprzez organizację warunków otoczenia fizycznego oraz dbanie o szeroki dostęp do informacji np. promocja imprez w miejscach szczególnie odwiedzanych przez osoby niepełnosprawne;

- 2) aktualizacja i modyfikacja oficjalnej strony internetowej miasta czyniąca ją dostępną dla osób słabo widzących i niewidzących oraz aktualizacja podstrony dotyczącej problemów pomocy społecznej i osób niepełnosprawnych (w zakresie informacji o ulgach, uprawnieniach i formach pomocy);
- 3) prowadzenie działań informacyjnych poprzez ulotki, broszury, programy w mediach o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych;
- 4) doraźne organizowanie punktów informacji dla osób niepełnosprawnych podczas imprez miejskich z udziałem dużych grup mieszkańców;
- 5) promowanie osiągnięć osób niepełnosprawnych.
- 6) podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie ograniczeń i problemów osób niepełnosprawnych

Cel 2. Pomoc w zakresie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.

Zadania:

- 1) prowadzenie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów oraz udzielanie informacji pracownikom socjalnym i przedstawicielom organizacji pozarządowych w zakresie zasad zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny, a także dostępu do leczenia i rehabilitacji;
- 2) rozdział środków przeznaczonych na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.

Cel 3. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, transportowych oraz w komunikowaniu.

Zadania:

- 1) dostosowywanie mieszkań do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, technicznych;
- 2) poprawa warunków społecznej komunikacji osób niepełnosprawnych;
- 3) dostosowanie transportu miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 4) prowadzenie specjalistycznego transportu dla osób niepełnosprawnych;
- 5) zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel 4. Wyrównywanie szans w dostępie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do nauki

Zadania:

- 1) zapewnienie kształcenia zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością poprzez umożliwienie nauki w dostępnym zakresie;
- 2) dostosowanie oferty kształcenia integracyjnego oraz edukacji włączającej do potrzeb dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością;
- 3) zapewnienie korzystania ze specjalnych form pracy dydaktycznej, z pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz ze specjalistycznej pomocy i opieki;
- 4) zapewnienie warunków do rozwoju osobowościowego dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością;
- 5) dostosowanie warunków edukacji do potrzeb osób z niepełnosprawnością poprzez usuwanie barier architektonicznych i transportowych;
- 6) doposażenie szkół realizujących kształcenie specjalne w sprzęt i urządzenia do nauki oraz rehabilitacji na miarę potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- 7) zapewnienie oferty doskonalenia zawodowego dla kadry pedagogicznej pracującej z uczniami niepełnosprawnymi oraz wsparcia w zakresie wdrażania specjalnych form pracy z dziećmi z niepełnosprawnością.

Cel 5. Zapewnienie podstawowych potrzeb socjalnych umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Zadania:

- 1) wsparcie dotyczące warunków socjalno – bytowych;
- 2) pomoc w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w tym poprzez umożliwienie specjalistycznej informacji i poradnictwa prawnego;
- 3) tworzenie warunków pełnej dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) szkolenie wolontariuszy w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi;
- 5) promocja zdrowego stylu życia;
- 6) świadczenie specjalistycznych usług w tym tłumacza języka migowego i transportu dla osób z problemami ruchowymi.

- 7) wsparcie środowiskowe i socjalne;
- 8) zapewnienie opieki wychowawczej dla rodzin osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym;
- 9) dostęp do mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych;
- 10) zapewnienie usług asystenckich dla osób niepełnosprawnych,

Cel 6. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym szerszego dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.

Zadania:

- 1) zapewnienie uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej i ośrodkach wsparcia;
- 2) administrowanie dofinansowaniami do turnusów rehabilitacyjnych;
- 3) umożliwienie udziału osób niepełnosprawnych w imprezach masowych;
- 4) dofinansowanie i promowanie sportu, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Cel 7. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- 1) pomoc finansowa w rozpoczęciu samodzielnej działalności gospodarczej;
- 2) wsparcie readaptacji zawodowej osób niepełnosprawnych;
- 3) poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych;
- 4) promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- 5) pomoc finansowa w przystosowaniu stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 6) udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej;
- 7) udzielanie dofinansowania do oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne;
- 8) zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy pracodawcy.

Cel 8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- 1) realizacja wypracowanego modelu konsultacji społecznych w zakresie rozwiązań dotyczących osób niepełnosprawnych wspólnie z reprezentatywnym przedstawicielstwem tego środowiska;
- 2) promocja pracy społecznej osób działających w organizacjach pozarządowych;
- 3) powierzanie zadań w zakresie pomocy społecznej i wsparcia dla osób niepełnosprawnych organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom;
- 4) wspieranie aplikacji organizacji pozarządowych o środki pomocowe krajowe i Unii Europejskiej;
- 5) bieżące informowanie osób niepełnosprawnych i organizacji pozarządowych o działaniach do nich kierowanych;
- 6) doskonalenie współpracy instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji zadań publicznych oraz ustalenia potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Opola;
- 7) dbałość o równouprawnienie i eliminowanie dyskryminacji w realizacji zadań publicznych na rzecz mieszkańców Miasta Opola;
- 8) wsparcie prawne i organizacyjne organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

VII. Zasady funkcjonowania Programu i ewaluacja.

Z uwagi na zmieniające się otoczenie prawne oraz pojawiające się nowe możliwości należy pozostawić otwarty charakter Programu, który będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb. Planowane jest przyjęcie przez Radę Ministrów dokumentu pn. „Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2020-2030”, która określi nowatorskie działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Trwają również prace nad ujednoliceniem systemu orzekania oraz przyjęciem nowej ustawy, która w sposób systemowy zbierze wszelkie aspekty prawne.

Szczegółowe sposoby wykonania zadań określi harmonogram realizacji zadań na każdy rok kalendarzowy, przyjmowany do realizacji zarządzeniem Prezydenta Miasta Opola.

Koordynatorem realizacji Programu będzie Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Opola.

1. Monitoring Programu obejmował będzie następujące działania:

- 1) systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji celów operacyjnych,
- 2) prowadzenie corocznych analiz i sporządzanie sprawozdań umożliwiających porównanie danych tematycznych i liczbowych,
- 3) ocenę stopnia osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania przyjętych celów i działań w tym wykorzystania środków,
- 4) ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a osiągniętymi rezultatami,
- 5) analizę przyczyn rozbieżności oraz identyfikację obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych.

2. Informacja z wykonania w danym roku zadań Programu przedkładana będzie Wojewodzie Opolskiemu, Radzie Miasta Opola oraz Powiatowej Społecznej Radzie Do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

VIII. Realizatorzy Programu:

- 1) wydziały Urzędu Miasta Opola,
- 2) jednostki organizacyjne Miasta Opola,
- 3) organizacje pozarządowe,
- 4) Powiatowa Społeczna Rada Do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Opolu.

IX. Źródło finansowania:

- 1) środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 2) budżet państwa,
- 3) budżet miasta Opola,
- 4) środki Funduszu Pracy,
- 5) środki Unii Europejskiej.
- 6) inne źródła zewnętrzne.

X. Podsumowanie:

Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Opolu na lata 2021-2025 jest dokumentem określającym kierunki oddziaływania, zorientowane na zwiększenie udziału niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Opolu we wszystkich sferach życia. Zamierzeniem władz miasta Opolu jest integracja społeczna wszystkich mieszkańców Opolu bez względu na wiek, sprawność fizyczną i sytuację ekonomiczną.

Program wyznacza zadania, które będą realizowane przez Wydziały Urzędu Miasta Opolu, miejskie jednostki organizacyjne przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Program ma charakter otwarty, pozwalający w sposób elastyczny reagować na zmieniającą się rzeczywistość i dostosowywać swoje działania do potrzeb wynikających z bieżących potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców miasta Opolu.`